

UDENRIGSMINISTERIET

Forsvars-, Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalget

Dato

22. april 2025

Bilag

Sag

25/14949

Enhed

INTJUR

**FOU alm. del – endeligt svar på spørgsmål 251 fra Trine Pertou Mach
stillet den 28. marts 2025 til udenrigsministeren.**

Spørgsmål

Det fremgår af forsvarsaftalen af 1951 mellem Danmark og USA, som giver USA base-rettigheder i Grønland, at "Nærværende overenskomst, som tjener til gennemførelse af Den nordatlantiske Traktat, skal forblive i kraft i samme tidsrum som Den nordatlantiske Traktat". Vil ministeren redegøre for, om dette indebærer, at en opsigelse af aftalen fra grønlandsk eller dansk side forudsætter en ophævelse eller ændring af NATO-traktaten eller en grønlandsk-dansk eller amerikansk udtræden af NATO, samt i øvrigt redegøre for Grønlands og Danmarks muligheder for at opsiges eller ændres det gældende aftalesæt om USA's adgang til baser i Grønland?

Svar

Den amerikanske militære tilstedeværelse i Grønland er reguleret af Overenskomst af 27. april 1951 i henhold til Den Nordatlantiske Traktat mellem Regeringerne i Kongeriget Danmark og Amerikas Forenede Stater om forsvaret af Grønland (herefter "Forsvarsaftalen") samt en række tillægsaftaler. Grønland har siden 1991 været medunderskriver af tillægsaftaler til Forsvarsaftalen.

Det følger af Forsvarsaftalens artikel XIII (3), at parterne kan fremsætte ændringer til aftalen, og at parterne velvilligt skal overveje, hvorvidt ændringerne måtte være nødvendige eller ønskelige under hensyn til erfaringer eller ændrede NATO-planer. Enhver sådan ændring kræver fælles samtykke. Det bemærkes i den sammenhæng, at udvidelse eller etablering af nye forsvarsområder forudsætter enighed mellem USA, Danmark og Grønland, jf. Forsvarsaftalens artikel II og artikel 1 i aftale af 6. august 2004 mellem Amerikas Forenede Staters regering og Kongeriget Danmarks regering inklusiv Grønlands Landsstyre om ændring og supplering af Overenskomst

Udenrigsministeriet

Asiatisk Plads 2, 1448 København K Tlf.: +45 3392 0000 Fax: +45 32 54 05 33

E-mail: um@um.dk Web: [UM.dk](http://um.dk)

af 27. april 1951 i henhold til Den nordatlantiske Traktat mellem Regeringerne i Kongeriget Danmark og Amerikas Forenede Stater om forsvaret af Grønland (Forsvarsaftalen) med senere relevante tillægsaftaler relateret hertil (herefter "Igaliku-aftalen"). Derudover har USA med Igaliku-aftalen bekræftet at ville konsultere og informere Kongeriget Danmarks regering og Naalakkersuisut forud for en gennemførelse af enhver væsentlig ændring af amerikanske operationer eller faciliteter i Grønland, jf. aftalens artikel 3(1)(c).

Det følger af Forsvarsaftalens artikel XIV (2), at overenskomsten, som tjener til gennemførelsen af Den Nordatlantiske Traktat, skal forblive i kraft i samme tidsrum som Den Nordatlantiske Traktat.

Forsvarsaftalen indeholder ikke bestemmelser om opsigelse. En traktat uden sådanne bestemmelser kan som udgangspunkt ikke bringes til ophør ensidigt, men alene ved parternes indbyrdes aftale, medmindre det – undtagelsesvis – kan godtgøres, at deltagerne havde til hensigt at indrømme en mulighed for opsigelse, eller retten til opsigelse følger af traktatens natur. I sådanne tilfælde skal en deltager give mindst 12 måneders varsel om, at den har til hensigt at opsiges traktaten, jf. artikel 56 i Wienerkonvention af 23. maj 1969 om traktatretten (herefter "traktatretskonventionen").

En opsigelse af Forsvarsaftalen forudsætter således som udgangspunkt enighed mellem USA, Kongeriget Danmark og Grønland. Dog følger det af Forsvarsaftalens artikel X, at ved ikrafttrædelse af en NATO-overenskomst, hvori både Kongeriget Danmark og USA er deltagere, og som vedrører emner omfattet af Forsvarsaftalens artikler VII, VIII og IX, afløses disse bestemmelser af den pågældende NATO-overenskomst i det omfang, at bestemmelserne er uforenelige. Skulle bestemmelserne i en NATO-overenskomst dog vise sig uegnet til anvendelse af grønlandske forhold, vil parterne rådføre sig med hinanden med henblik på at tilvejebringe gensidigt tilfredsstillende særregler. Tilsvarende følger af traktatretskonventionens artikel 59, hvorved en traktat skal betragtes som ophørt, hvis parterne indgår en senere traktat om samme emne, og hensigten hertil godtgøres eller bestemmelserne i den senere traktat er uforenelige med den tidligere traktat i en sådan grad, at det ikke er muligt at anvende de to traktater samtidig.

Det bemærkes, at det er kun under ganske særlige omstændigheder, at en traktat kan bringes til ophør på anden måde end ved opsigelse eller enighed. De folkeretlige rammer for traktaters ophør og suspension som følge af ugyldighed, misligholdelse, umulighed eller fundamentalt ændrede forhold følger af traktatretskonventionens kapitel 5. Mulighederne for at bringe en traktat til ophør beror generelt på en nærmere analyse af traktaten, traktatretskonventionens bestemmelser og omstændighederne i øvrigt.

En opsigelse af Forsvarsaftalen forudsætter således ikke en ophævelse eller ændring af Den Nordatlantiske Traktat af 4. april 1949 eller udtræden af NATO, idet Forsvarsaftalen som udgangspunkt ikke kan bringes til ophør ensidigt. Dog har parterne til Forsvarsaftalen mulighed for at foreslå ændringer til aftalen og opnå

enighed herom. Derudover kan en nyere NATO-overenskomst eller anden traktat, som regulerer emnerne omfattet af Forsvarsaftalen, erstatte og hermed bringe Forsvarsaftalen til ophør. Det bemærkes, at begge parter NATO-medlemskab er en afgørende forudsætning for Forsvarsaftalen. Det er derfor vurderingen, at aftalen vil kunne bringes til ophør af en af parterne, hvis den anden part skulle udtræde af NATO.

Med venlig hilsen

Lars Løkke Rasmussen